

loži: „zu den drei Weltkugeln“ ter poizvedel, da je vse avstrijsko-ogersko freimavrerstvo odvisno od prusko-nemškega v Berlinu, vse pa drži Bismark na vožincu ali mu saj vse „lože“ hlapčunjejo, dokler jim on dopušča napadati in zatirovati sv. katoliško Cerkvo in vero v križanega Zveličarja sveta. Ondi bi tudi poizvedel, zakaj katoliški avstrijski domoljubi freimavrerstvo smatrajo kot zaroto, ki katoliško Avstrijo na smrt sovraži.

Prav abotno zagovarja „Cillier-Zeitung“ freimavrerje rekoč, da se ne sme vsemu freimavrerstvu očitati puntarsko kovarstvo, ako se posamezni freimavrerji kde kakega punta udeležijo. To je abotno! Kajti „Slov. Gosp.“ ni navajal v dokaz kakega freimavrerškega fantiča, ampak najglasovitnejše glavače in voditelje freimavrerjev na Ogerskem. Ker je nevedne podučit dobro delo, hočemo „Cillier-Zeitungi“ odgovoriti na vprašanje: „kterā nemška novina je kedaj na Avstrijskem zagovarjala izdajalce domovine?“ Odgovorimo in navajamo namesto mnogih samo: „Grenzboten“, ker je to novino spisaval in izdajal tisti jud, liberalc, freimavrerški prijatelj in državni poslanec, znani Nace Kuranda, ki je zraven poslanca Brandstetterja podpisal l. 1874. dr. Forregerjev predlog, naj bi se freimavrerstvu protivne postave pri nas zatrla. Nace Kuranda je v „Grenzboten“ hvalisal rovarje, ki so krvavi punt vneli zoper dobrotljivega cesarja Ferdinanda, ter napisal (Grenzboten 1848, II. zvezek. str. 70) besede: dass sein schönster Traum von jeher der Untergang der österreichischen Grossmacht gewesen sei, t. j. da so uže od nekdanj njegove najlepše sanje bile: pogin avstrijske velevlasti. Upamo, da bo ta „šnofec“ rado vednost „Cillier-Zeitung-e“ dovoljno utolažil. Čudimo se pa napsled, kako da „Cillier-Zeitung“ pravi, da ona ni dr. Forregerjevo glasilo? Ali je torej res krivo, kar smo poletli v „Slov. Narodu“ brali, da dobiva od njega podpore? „Slov. Narod“ je poročal, ako se zelo ne motimo, o 400 fl. Ali pa se „Cillier-Zeitung“ svojega prijatelja, dr. Forregerja sramuje? To bi bilo pomenljivo!

Gospodarske stvari.

Breskva, njena pridelava in korist.

M. Breskva (*Amygdalus Persica* ali vulgaris) je za vinsko jagodo brez ugovora najzlahotnejši sad naših krajev. Breskva stori povsod tam, kjer vinska trta rodi, kot visoko drevo v solnčnih legah. Kjer pa vinska trta več ne rodi, tam se breskva more le ob južnih solnčnih kamnenih ali lesenih stenah, ko špalirno drevo saditi, se mora pa spomladi, jeseni in po zimi proti mrazu varovati. Breskva zahteva skoz in skoz zavarovano lego, redivno, globokoprstno, pa vendar ne prenojeno zemljo, ki je bolj vlažna, ko suha. V nasutih mestnih in trdnjavinih grabah posebno dobro stori. Zaploja

se po semenu, požlahtnuje pa z okuliranjem bodi si na breskve ali na mandelne in slive. Zato se navadno vzamejo koščice najzlahotnejših sort. Polože se jeseni v klet v pesek in posade se spomladi, predno začno poganjati. Zasajajo se ali v sočivnjaku ali pa najbolje v vinogradu, kjer trsu niso na škodo. Tudi na drugih krajih, na katerih si hoče kdo visokih breskvinih dreves izrediti, se morejo posaditi. Najbolj priprosti in lahki način breskve zasajati, je pa ta, da se koščice brž zdaj, ko se breskve jedó, nabirajo in po vinogradu tje potikaja, kjer kdo hoče breskve imeti. Tu dostikrat že prvo leto do mesenca avgusta toliko vzrastejo, da se smejo okulirati, ki so pa dostikrat manj lepega in manj okusnega sadu, ko pa je drevesce, ki se je okuliralo. Le nektare sorte ostanejo iz semena prirejene tudi stanovitne in so zato nepresegljive cene pa tudi vse premalo poznane in obrajtane. Da se vsaka sorta čista in zanesljivo zareja, se morajo breskve na slive okulirati in sicer v mlado kožo na speče okó. Za južne kraje so zato dobri mandelni, za severne pa slive, ker so te proti mrazu dosti manj občutljive in trpežnejše od prvih.

Drevesca, ki so za špalire namenjena, se požlahtnujejo $\frac{1}{2}$ črevlja od tal na za prst debele steblice, ona drevesca pa, ki so za visoko rast namenjena, na visoke divjake v krono. Da se za okuliranje sposobne mladike vzredijo, mora se divjak, ako se prvo leto ni okuliral, ali okuliran ni prijel, za nizko okuliranje v krono pa više za deblo visoko spomladi. V mladike, ki zdaj tu poženejo, in ko so se poleti lepo iztrebile, se meseca julija ali tudi avgusta očeska vstavljajo. Kmalo rodovitna visoka drevesca se tudi priredé, če se zdrava jednoletna drevesca iz drevesnice na vrt ali vinograd posadé, kjer naglo v visoka drevesca vzrastejo in včasih že v četrtem letu obilno rodé. Taka presajena drevesca so pa manj trpežna in prej omagajo in se usuše od onih, ki so bila na mesto posajena in se niso s presajevanjem nič poškodovala.

Breskva ne doseže visoke starosti in zato se mora leto na leto nekoliko novih mladih dreves posaditi ali koščice položiti, da se tako stara, ki so se usušila, zopet nadomestijo. Tako je mogoče, da je vedno nekoliko rodovitnih breskev na vrtu ali v vinogradu. To sadunosno drevo kmalo rodi, pa tudi ravno tako kmalo zopet pogine, ako se mu veje od mladega vsako leto nekoliko ne prikrajšajo. Ker breskva zavarovano lego zahteva, jo posebno radi ob zidih in stenah, ko špalirno drevo zorejajo. Tam, kjer je zemlja bolj suha, mu stene proti zapadu in vzhodu bolj denejo ko pa južne stene. V mokrem zemljišči, posebno poznim sortam pa južne stene bolj godijo.

Breskva je, kakor že omenjeno, jeden najzlahotnejših pomiznih sadov, naj se potem že sama za se, ali s cukrom in črešnjevo vodo ali z vinom zauživa.

Iz pešek se olje preša in z vinskim cvetom žgane dajo priljubljeni liker „Persiko“ z imenom.

Cvetje in semena (flores et nuclei persicorum) bolj redko listje se porabijo v apoteki za zdravilne namene. Tudi se kakor je obče v navadi z zelenim listjem vinski sodi podknavajo, predno se novo vino v nje deva.

M. Kako žitne rožičke ali snet na rži pokončati. Ker rožički bolj rahlo v klasu tičijo, ko zdravo zrno, tako lahko izpadejo, ko se rž s polja domu pospravlja in pride tako na škodnju med ono žitno zrnje, ki večidel samo od sebe iz klasja spada. To zrnje je sicer skoraj najboljšje vendar pa bi se ne smelo za seme porabiti, če se ni prej skrbno in previdno preveto in prerešetalo in premetalo in tako vseh rožičkov naj skrbnejše očistile, sicer se za drugo leto ta žitna bolezen v v besede pravem pomenu od posestnika samega dalje zarezja. Izbrani ržni rožički, ako se ne prodajo v apoteko, kder se za zdravila porabijo, se pa ne smejo koj tje kam zavreči, ampak morajo se skrbno pokončati, najboljše sežgati. Sicer pridejo lahko na gnojišče in potem zopet z gnojem vred na njivo za seme na veliko škodo prihodne letne žetve. Ravno tako se mora tudi kostreba (*Trespe Bromus*) in pa pirnica in druge trave, ker zareditev sneti pospešujejo, marljivo zatirati, in sicer toliko marljivejše, ker se snet ali rožički na teh travah zarejeni bolj težko iz semena odpraviti dajo, ko navadna ržena svet. Zato se mora posebno na to gledati, da je zrno za seme čisto vsega pleva, posebno vse kostrebe in pirnice. Posebno v mokrotnih letinah, v katerih kostrebino seme, ki leto poprej ni rastlo in v zemlji obležalo, se rž silno s tem plevelom prerast in tudi s snetjo onečisti. Zato je vse skrbi in marljivosti potreba.

Živinska kuga je se prikazala na Hrvatskem v Karlovcu in na Kranjskem v Litijskem okraju. Vsled tega je c. k. namestnik štajerski ukazal, da ne sme goveja živina črez mejo.

Sejmovi na Štajerskem. 11. okt. Trbovlje, 15. okt. Loče, Rače, sv. Križ pri Slatini, sv. Lenart, Planina; 16. okt. Gradec, Spielfeld.

Sejmovi na Koroškem. 13. okt. Doberla ves, Kotiče, Wolfsberg; 16. okt. Terbiž, Pontabla, 18. okt. Milštat; 21. okt. Kotariše, 28. okt. Freže, Gutštajn, Kapla, št. Lenart, sv. Mohor, Sakseuburg.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Toplica in ljudstvo). September, to je tisti mesec, v katerem vroče poletje jemlje od nas slovo, je doba, ko se ptice selice podajajo na nevarno pot proti daljnim okrajinam toplega juga, a narava se sploh začenja pripravljati za mirno zimsko spanje; v septembru je pa tudi čas, ko zdravja iskajoči svet, z malimi izjemkami, zapušča blažilne kopeli z boljšim upanjem

gledajé negotovo bodočnost. Kar se tiče letošnjega obiskovanja zdravstvenih zavodov, poročajo časniki, da tako številno ni bilo že dolgo let. Tudi naša toplica ni zaostala, čemur je pripomoglo zelo ugodno vreme. Zraven vode rudnice (30° R.) v skromnej pa živahnej dolinici med zelenjem gostega smrečja in nizkih vinorodnih gričev dobro dene bolenemu truplu, krepča človeka, zlasti neokvarjeni, zdravi, čisti in blagi zrak. Ako se je kdo imel kaj pritožiti, to so bili gotovo oni zdravi „bolniki“, ki julija pak avgusta niso mogli dobiti prostora za prebivališče. Dobrotljiva mati, bogata narava (rekli bi z Darwinom), usmilila se je našega nepremožnega kraja ter nam podelila lep kosček svoje miline. Tota okoliščina privabi vsako leto mnogo gostov, bogatih in vbogih, od vseh vetrov in raznih narodnostij, to pa v prvej vrsti največe število „lepega“ spola. Sicer pa si tudi lastnik — dežela — vidno prizadeva, da ptujcem vstreza, kakor najbolje mogoče. No, zakaj ne bi? Saj s topliškim denarjem čistega dobička znesek deželске kase naraste za letnih 13 do 14 tisoč goldinarjev. Blizu toliko še pride na uradnike, delavce in služinčad. Vrh tega se okoličanom, posebno gospodinjam in obrtnikom, ponuja priložnost v krajcar spraviti marsiktero reč. — Še nekaj. Šole ne smemo pozabiti. Nekdaj so se pridni otroci veselili sklepa šolskega leta, lenuhe pa je obdajal nek otožen strah; prvi so za svojo marljivost bili obdarovani, zadnji so od skušnje domov „sramotno“ prišli praznih rok. Toda časi se menjajo. Da se učenci znebijo neprijetnih občutkov, zato so tisti, ki sami hrepenijo po odlikovanju, prepovedali vsako obdarovanje šolarjev. (Min. nar. 20. avg. 1870, §. 24.) Sprevidevši, da mladeži delajo krivico, ker jej kratijo, kar želijo odraščeni, to je bilo šolsko obdarovanje znovič, vsaj tihoma, dovoljeno. A letos, ko se je obhajala 10letnica novih šolskih postav, letos (aprila) začele so šolske oblasti celo priporočati darila za šolce. Pri nas je že tretje leto, odkar učencem delajo posebno veselje. K temu največ pripomorejo topličarji ob priliki tombole, ki se po jednok v letu priredi za rečeni blagi namen. Konec šolskega leta so nekteri učenci dobili knjige, drugi obleko, tretji oboje. Posebič se je oziralo na uboge, da so deloma obskrbljeni z oblačilom za sledečo zimo, (če ga že prvlje ne raztrgajo). V pretečenih treh letih so (3) tombole vrgle 370 gld.; mladi umetnik Krežma iz Zagreba dal je 25 fl. . . . V kratkem času se je za šolo skupilo čez 400 fl. Škoda, da se ne zalaga vsaj nekoliko kapitala ter bi se većinoma od obrestij delila podpora, pa le odlikovancem ob sklepu šolskega leta, a drugim vsled nujne potrebe. S takim ravnanjem bi se sčasoma nabrala zdatna svotica peneza v šolskej (in lahko še v ubožnej) blagajnici; s tem bi si oskrbniki in darovalci spletali nevenljive vence svojih zaslug; to bi bil nevsahljiv vir priročne pomoči tudi prihodnjemu zarođu.